

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
дисципліни
“ПОЛІТИЧНА ГЕОГРАФІЯ
(ПОЛІТИЧНА ГЕОГРАФІЯ СВІТУ)”
(для бакалаврів)

Київ
ДП “Видавничий дім “Персонал”
2010

МАУП

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Курс політичної географії світу покликаний сформувати у свідомості студентів наукові уявлення про просторову організацію політичного життя суспільства і територіальне співвідношення політичних сил на різних ієрархічних рівнях. Знання з політичної географії світу сприяють розвитку світогляду майбутніх кваліфікованих фахівців з міжнародних відносин.

Зміст навчальної дисципліни охоплює широке коло питань, серед яких найважливішими є: об'єкт, предмет і методи політичної географії, сутність геополітики; історія розвитку політико-географічних та геополітичних ідей, головні сучасні концепції; етапи формування та сучасний стан політичної карти світу; політична географія Світового океану; політико-географічне положення держави, її територія та кордони; форми правління та державного устрою країн світу, їх адміністративно-територіальний поділ; основні положення електоральної географії та її особливості в країнах світу; географія воєнно-політичних конфліктів в окремих регіонах світу. Окремим завданням є вивчення сучасного політико-географічного положення України, особливостей політико-географічної ситуації в державі та її регіонах, головних геополітичних та політико-географічних концепцій розвитку України.

Внаслідок засвоєння курсу студенти повинні

вміти:

- аналізувати політико-географічне положення окремої держави;
- визначати особливості державних кордонів;
- характеризувати форми правління та державного устрою країн світу;
- аналізувати політико-географічну ситуацію в окремій країні або регіоні;
- виявляти географічні особливості сучасних воєнно-політичних конфліктів тощо.

Для якісного опанування навчальної дисципліни необхідна ефективна самостійна робота студентів — постійна систематична робота з різноманітними джерелами інформації: енциклопедіями, довідниками, статистичними збірками, науковими монографіями та статтями, картами, атласами, науково-популярною літературою тощо.

Підготовлено в. о. професора кафедри країнознавства *А. Г. Гольцовим*

Затверджено на засіданні кафедри країнознавства
(протокол № 5 від 24.06.08)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

Гольцов А. Г. Навчальна програма дисципліни “Політична географія (політична географія світу)” (для бакалаврів). — К.: ДП “Вид. дім “Персонал”, 2010. — 18 с.

Навчальна програма містить пояснювальну записку, тематичний план, зміст дисципліни “Політична географія (політична географія світу)”, теми контрольних робіт, питання для самоконтролю, а також список літератури.

© Міжрегіональна Академія
управління персоналом (МАУП), 2010
© ДП “Видавничий дім “Персонал”, 2010

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
дисципліни

“ПОЛІТИЧНА ГЕОГРАФІЯ (ПОЛІТИЧНА ГЕОГРАФІЯ СВІТУ)”

№ пор.	Назва змістового модуля і теми
	Змістовий модуль I. Теоретичні основи політичної географії
1	Політична географія як наукова дисципліна. Геополітика
2	Розвиток політико-географічних ідей
3	Геопросторова політична організація світу
	Змістовий модуль II. Політична географія Світового океану. Державні політичні системи
4	Політична географія Світового океану. Антарктика
5	Державна територія та її кордони
6	Географія політичних систем у світі
7	Основи адміністративної географії країн світу
	Змістовий модуль III. Основи електоральної географії та географії воєнно-політичних конфліктів. Політична географія України
8	Основи електоральної географії
9	Географія воєнно-політичних конфліктів
10	Політична географія України
Разом годин: 108	

ЗМІСТ

дисципліни

“ПОЛІТИЧНА ГЕОГРАФІЯ (ПОЛІТИЧНА ГЕОГРАФІЯ СВІТУ)”

Тема 1. Політична географія як наукова дисципліна
Геополітика

Поняття про політичну географію. Різні підходи до визначення. Ієрархічні рівні політичної організації суспільства.

Об’єкт політичної географії. Територіально-політичні системи. Політична сфера суспільного життя. Територіальна організація політичного життя суспільства.

Предмет політичної географії: різні підходи до виділення. Рівні дослідження. Основні методи сучасної політичної географії.

Структура політичної географії: основні блоки та дисципліни. Зв’язки політичної географії з іншими науками.

Актуальні проблеми та завдання сучасної політичної географії.

Поняття про геополітику: різні підходи до визначення. Складові геополітики. Основні підходи до виявлення співвідношення між політичною географією та геополітикою.

Література [4–6; 9; 11; 13–15; 27; 31; 38; 60]

Тема 2. Розвиток політико-географічних ідей

Періодизація розвитку політичної географії: основні підходи.

Формування політико-географічних ідей за часів античності. Зародження географічного детермінізму. Географічний детермінізм у працях античних вчених. Зародки політико-географічних ідей у середньовічній науці. Вчення Ібн Хальдуна.

Географічний детермінізм як основа політико-географічних ідей нового часу. Погляди Ж. Бодена, Ш. Монтеск’є, Й. Гердера, І. Канта, К. Ріттера, Г. Гегеля, Г. Т. Бокля та ін.

Зародження політичної географії як науки. Політико-географічні погляди Ф. Ратцеля; органістична теорія держави; закони Ф. Ратцеля. Виникнення геополітики; сутність ідей Р. Челлена.

Провідні політико-географічні та геополітичні концепції кінця XIX – першої половини XX ст. Концепція “морської сили” А. Мехена. “Географічна вісь історії” Х. Маккіндера; “Хартленд”; зміни в мо-

делі світу Х. Маккіндера в 40-х рр. XX ст. Французька школа “географії людини”. Концепція “Рімленду” Н. Спідмена. Ідеї К. Хаусхофера і нацистська зовнішня політика.

Основні напрями розвитку політичної географії після Другої світової війни. Функціональний підхід Р. Хартшорна. Иконографія Ж.Готмана. Радикальна географія. Кількісна революція в політичній географії. Біхевіористичний підхід. “Екологічний підхід”. “Гуманістична географія”. Структурно-функціональний аналіз.

Мондіалізм. Провідні мондіалістські організації. Неомондіалізм. Провідні неомондіалістські концепції.

Геополітична доктрина атлантизму. Атлантизм у післявоєнному світі. Неоатлантизм у теоретичних працях і зовнішній політиці США.

“Нова” політична географія. Концепція територіальності. Концепція місця, контекстуальний підхід. Постмодернізм у політичній географії. “Критична” геополітика. Мультикультуралізм. Прикладна геополітика. Геоелементалізм.

Концепція “зіткнення цивілізацій” С. Хантінгтона; полеміка навколо цієї концепції. Геополітичні погляди З. Бжезінського.

Література [4–6; 9; 11; 13–15; 22; 29; 31; 60]

Тема 3. Геопросторова політична організація світу

Територіальна організація політичної сфери політичного життя. Геополітичні регіони світу. Держави як основні політико-географічні системи світу. Внутрішньодержавна політико-географічна структура.

Біполярна геополітична модель світу після Другої світової війни. Розпад соціалістичної системи і трансформації світової геополітичної системи. Багатополярна модель сучасного світу. Процеси глобалізації і динаміка розвитку багатополярного світу.

Типи територій у світі за правовим режимом. Географія територій з особливим правовим режимом.

Поняття про політичну карту світу. Етапи формування політичної карти світу. Сучасний стан політичної карти світу. Суверенні держави. Самопроголошені держави. Залежні території, їх типи та поширення у світі. Можливі зміни сучасної політичної карти світу.

Міжнародні організації. Типи міжнародних організацій та їх поширення у світі. Роль міжнародних організацій у політичній геопросторовій організації людства.

Література [5; 6; 10; 11; 14; 15; 18; 23; 24; 44]

Тема 4. Політична географія Світового океану. Антарктика

Світовий океан. Політична географія Світового океану, основні напрями її досліджень.

Державні території у Світовому океані. “Внутрішні” морські води: порядок визначення, типи, географічні особливості. Територіальне море: порядок визначення, особливості режиму. Архіпелажні води: порядок визначення, особливості режиму. Держави-архіпелаги у світі.

Відкрите море, особливості правового режиму. Території зі змішаним режимом: прилежна зона (особливості визначення та режиму); виключна економічна зона (визначення, особливості режиму та природокористування); континентальний шельф (географічні особливості, проблеми визначення, характер природокористування).

Закриті та напівзакриті моря. Права держав, що не мають морського узбережжя, на використання ресурсів Світового океану.

Міжнародний район морського дна: географічне положення, особливості правового режиму і природокористування.

Міжнародні протоки: особливості географічного положення, типи проток, їх правовий режим.

Міжнародні канали, їх політико-географічне положення, значення, особливості режиму.

Арктика. Географічне положення. Арктичні сектори і Конвенція ООН з морського права. Проблеми освоєння Арктики.

Антарктика. Географічне положення. Антарктида. Правовий режим Антарктики. Перспективи розвитку політико-географічної та міжнародно-правової ситуації.

Література [2; 5; 10; 14; 18; 19; 42; 43; 52]

Тема 5. Державна територія та її кордони

Поняття про державну територію. Складові державної території. Екстериторіальні елементи державної території.

Політико-географічне положення держави. Макро-, мезо- і мікроположення держави у світі.

Форми державної території. Аналіз морфологічних характеристик державної території. Анклави. Напіванклави. “Коридори”.

Державний кордон. Основні підходи до вивчення державних кордонів. Класифікації державних кордонів:

- за їх природою;
- складовими елементами території;
- походженням та історією;
- історичними умовами і послідовністю виникнення.

Встановлення державних кордонів у різних географічних умовах.

Зміни державної території. Цесії. Інші зміни державних кордонів.

Основні функції державних кордонів. Прикордонне співробітництво. Транскордонні регіони; розвиток транскордонного співробітництва в Європі.

Література [2; 3; 5; 6; 10; 14; 15; 23; 42; 43; 52]

Тема 6. Географія політичних систем у світі

Поняття про державу. Держава як територіальна політична система. Класифікації сучасних держав.

Форми державного правління. Монархії, їх типи. Географія монархій у світі. Республіки, їх типи. Поширення основних типів республік у світі.

Політичний режим. Типи політичних режимів: основні підходи. Географія політичних режимів у світі.

Форми державного устрою. Унітарні країни: прості та складні. Федеративні держави. Суб'єкти федерації, їх політико-географічні особливості. Розподіл функцій між “центром” і суб'єктами федерації. Політико-географічні типи федерацій у сучасному світі.

Література [1; 3; 5–8; 12; 14; 15; 17; 49; 56–59; 63]

Тема 7. Основи адміністративної географії країн світу

Адміністративно-територіальний поділ (АТП), зокрема в різних державах світу. Головні функції АТП. Основні тенденції у розвитку АТП у розвинених країнах і тих, що розвиваються.

АТП складних унітарних держав. Автономії. Основні типи автономій у сучасному світі. Регіоналістичні держави; тенденції розвитку.

Столиця держави. Столичні функції. Типи столиць. Розташування столиць у державах світу. Столиці у федеративних державах. Зміни столиць.

Місцеве управління та самоврядування в адміністративно-територіальних одиницях. Основні тенденції розвитку місцевого управління та самоврядування в країнах світу. Типологія систем місцевих органів управління та самоврядування у світі.

Література [1; 3; 5; 7; 8; 12; 14–16; 38; 63]

Тема 8. Основи електоральної географії

Електоральна географія. Предмет, основні завдання, напрями та методи досліджень електоральної географії.

Політико-географічна ситуація в державі або регіоні. Фактори, що впливають на політико-географічну ситуацію.

Політичні партії. Громадські об'єднання: громадські рухи, громадські організації. Типи політичних партій. Партійні системи в державах світу.

Вибірчі системи. Основні типи виборчих систем: мажоритарна (її різновиди), пропорційна (її різновиди), змішана. Географія виборчих систем у державах світу.

Джерримандерінг, його політико-географічна сутність, завдання та основні засоби здійснення.

Література [5; 6; 12; 14; 15; 38; 49; 62; 63]

Тема 9. Географія воєнно-політичних конфліктів

Воєнно-політичний конфлікт (ВПК). Головні фактори ВПК. Приблизна схема виникнення і розвитку воєнно-політичного конфлікту. Об'єкт, предмет, мета, засоби, суб'єкти воєнно-політичного конфлікту.

Основні типології ВПК: за ієрархічним рівнем сторін; предметом конфлікту; видами озброєнь, характером воєнних дій, формою, масштабом, тривалістю, інтенсивністю, наслідками та ін.

Динаміка воєнно-політичних конфліктів. Типи стратегій у ВПК. Основні етапи ВПК. Можливі результати ВПК. Оцінка ВПК. Прогнозування воєнно-політичних конфліктів: основні процедури.

Врегулювання ВПК; основні засоби. Географічні аспекти проведення миротворчих операцій. Етапи врегулювання ВПК.

Політико-географічний аналіз ВПК.

Географія воєнно-політичних конфліктів у сучасному світі.

Література [2; 5; 20; 30; 32; 37; 41; 45; 46; 48]

Тема 10. Політична географія України

Державна територія України, її кордони. Глобальне, регіональне та локальне політико-географічне положення України.

Політико-географічні аспекти розвитку України. Античні часи. Середньовіччя. Українські землі у XVII-XVIII ст. Україна під владою Російської та Австро-Угорської імперій. Відродження української державності; Україна під час громадянської війни. Україна в Радянському Союзі: основні територіальні зміни. Незалежна Україна.

Форма державного правління в Україні. Тенденції трансформації. Державний устрій. Адміністративно-територіальний поділ держави. Тенденції розвитку АТП. Розвиток місцевого управління та самоврядування.

Партійна система в Україні. Провідні політичні партії та рухи. Географія політичних партій та рухів в Україні.

Політико-географічне районування території держави. Політико-географічна ситуація в окремих регіонах України.

Провідні політико-географічні та геополітичні концепції в українській науці. Історичний розвиток політико-географічної думки. “Західна” доктрина; основні вчення. “Східна” доктрина. “Північно-південна” доктрина. Україна в політико-географічних та геополітичних концепціях закордонних вчених (Росії, США, Польщі та ін.).

Проблеми визначення стратегії зовнішньої політики України після здобуття незалежності. Особливості сучасної геостратегії України.

Література [3–5; 9; 14; 23; 25; 26; 28; 34; 35; 47; 51; 55; 56; 60]

ТЕМИ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

1. Виникнення і розвиток політичної географії як науки.
2. Геополітика як наукова дисципліна.
3. Політико-географічні та геополітичні погляди Ф. Ратцеля.
4. Геополітична концепція Х. Маккіндера.
5. Післявоєнна політична географія: провідні концепції.
6. Провідні концепції “нової” політичної географії.
7. Сучасні напрями політико-географічних досліджень.
8. Концепція “зіткнення цивілізацій” С. Хантінгтона.
9. Геополітична модель Євразії З. Бжезінського.

10. Формування політичної карти світу в новий час.
11. Розвиток політичної карти світу в XX ст.
12. Самопроголошені держави на політичній карті світу.
13. Політична географія Світового океану.
14. Державні території у Світовому океані.
15. Державні кордони. Класифікації державних кордонів.
16. Географія монархій у сучасному світі.
17. Республіки в сучасному світі.
18. Географія федерацій у сучасному світі.
19. Автономії в країнах світу.
20. Типи місцевого управління та самоврядування у країнах світу.
21. Партійні системи в країнах світу.
22. Воєнно-політичні конфлікти у Європі та Азії.
23. Воєнно-політичні конфлікти в Африці та Латинській Америці.
24. Державні кордони України.
25. Історичний розвиток території України в середньовіччі та за нового часу.
26. Розвиток території України в XX ст.
27. Державний устрій України.
28. Географія політичних партій і рухів в Україні.
29. Політико-географічні та геополітичні концепції в українській науці.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Поняття про політичну географію; основні підходи до визначення.
2. Об’єкт політичної географії.
3. Предмет політичної географії.
4. Основні методи політичної географії.
5. Структура політичної географії, зв’язки з іншими науками.
6. Актуальні завдання сучасної політичної географії.
7. Геополітика: основні підходи до визначення.
8. Співвідношення між політичною географією і геополітикою.
9. Політико-географічні ідеї в античну добу та за часів середньовіччя.
10. Розвиток політико-географічних ідей у XVI-XVIII ст.
11. Розвиток політико-географічних ідей у XIX ст.
12. Політико-географічні погляди Ф. Ратцеля.

13. Політико-географічні ідеї Р. Челлена.
14. Політико-географічні погляди А. Мехена.
15. Політико-географічні погляди Х. Маккіндера.
16. Політико-географічні погляди Н. Спикмена.
17. Політико-географічні ідеї К. Хаусхофера і нацистська геополітика.
18. Головні напрями досліджень у політичній географії після Другої світової війни.
19. Мондіалізм. Неомондіалізм.
20. “Нова” політична географія: основні концепції.
21. Сучасні напрями дослідження в геополітиці.
22. Геополітична концепція С. Хантінгтона.
23. Геополітичні ідеї З. Бжезінського.
24. Політична геопросторова організація світу.
25. Багатополярна модель сучасного світу, її ознаками.
26. Типи територій у світі за правовим режимом.
27. Географія територій з особливим правовим режимом.
28. Сучасна політична карта світу, етапи її формування.
29. Залежні території в сучасному світі, їх типи.
30. Міжнародні організації, їх типи і роль у світовій геополітичній організації світу.
31. Політична географія Світового океану, основні напрями досліджень.
32. “Внутрішні” морські води держави
33. Територіальне море держави; політико-правовий режим
34. Архіпелажні води. Держави-архіпелаги у світі.
35. Прилежна зона. Виключна (виняткова) економічна зона прибережної держави.
36. Континентальний шельф прибережної держави.
37. Відкрите море. Міжнародний район морського дна.
38. Морські протоки, їх політико-правовий режим.
39. Морські канали, їх політико-правовий режим.
40. Політико-географічна ситуація в Арктиці.
41. Політико-географічна ситуація в Антарктиці.
42. Державна територія, її складові.
43. Політико-географічне положення держави.
44. Форми державних територій.
45. Державні кордони, основні підходи до вивчення.
46. Державні кордони. Класифікація державних кордонів за їх природою (сутністю).
47. Державні кордони. Класифікація державних кордонів за природними особливостями проходження.
48. Державні кордони. Класифікація державних кордонів за походженням та історією.
49. Державні кордони. Класифікація державних кордонів за історичними умовами та послідовністю виникнення.
50. Встановлення державних кордонів.
51. Зміни державних територій (кордонів).
52. Функції державних кордонів.
53. Прикордонні та транскордонні регіони.
54. Держава. Класифікації держав світу.
55. Типи монархій, їх поширення у світі.
56. Типи республік, їх поширення у світі.
57. Типи політичних режимів, географія політичних режимів у світі.
58. Державний устрій. Типи державного устрою країн світу.
59. Федеративні держави, їх політико-територіальний поділ.
60. Типи федерацій у світі.
61. Адміністративно-територіальний поділ держав світу.
62. Функції адміністративно-територіального устрою.
63. Тенденції розвитку адміністративно-територіального поділу в державах світу.
64. Автономії, їх типи і географія. Регіоналістичні держави.
65. Столиця держави, її функції. Типи столиць. Столиці федеративних держав.
66. Місце управління та самоврядування; основні функції.
67. Системи місцевого управління та самоврядування у світі.
68. Електоральна географія. Основні напрями та методи досліджень в електоральній географії.
69. Політичні партії у країнах світу, їх класифікації.
70. Партійні системи: основні підходи; поширення в країнах світу.
71. Політико-географічна ситуація в країні чи регіоні, фактори, що на неї впливають.
72. Типи виборчих систем у світі. Мажоритарна система та її різновиди в країнах світу.
73. Пропорційна і змішана виборчі системи в країнах світу.
74. Джеррімандерінг, його політико-географічна сутність.
75. Воєнно-політичні конфлікти: сутність, фактори, цілі, об’єкт, предмет.
76. Типи воєнно-політичних конфліктів.
77. Динаміка і результати воєнно-політичних конфліктів.

78. Прогнозування та врегулювання воєнно-політичних конфліктів.
79. Політико-географічний аналіз воєнно-політичного конфлікту.
80. Географія воєнно-політичних конфліктів у сучасному світі.
81. Політико-географічне положення України.
82. Історичний розвиток території України до ХХ ст.
83. Формування території України в ХХ ст.
84. Державний устрій України. Політико-адміністративний поділ. Тенденції розвитку адміністративно-територіального поділу України.
85. Політичні партії в Україні.
86. Політико-географічне районування України.
87. Політико-географічні ідеї в українській науці до ХХ ст.
88. Політико-географічні концепції розвитку України в ХХ ст.
89. Політико-географічні концепції С. Рудницького та Ю. Липи.
90. Геополітика сучасної України.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. *Арановский К. В.* Государственное право зарубежных стран. — М.: Форум; Инфра. — М, 2000. — 488 с.
2. *Баймуратов М. А.* Международное публичное право. — К.: Истина, 2004. — 552 с.
3. *Білоус А. О.* Політико-правові системи: світ і Україна: Навч. посіб. — К.: МАУП, 2000. — 198 с.
4. *Геополітика: Підручник / А. І. Кудряченко, Ф. М. Рудич, В. О. Храмов.* — К.: МАУП, 2004. — 296 с.
5. *Гольцов А. Г.* Політична географія: Навч. посіб. — К.: МАУП, 2007. — 256 с.
6. *Колосов В. А., Мироненко Н. С.* Геополитика и политическая география: Учебник. — М.: Аспект-Пресс, 2001. — 479 с.
7. *Конституційне право зарубіжних країн: Навч. посіб. / Ріяка В. О., Семенов В. С., Цвік М. В. та ін.* — К.: Юрінком Інтер, 2004. — 544 с.
8. *Лісничий В. В.* Політичні та адміністративні системи зарубіжних країн. — Харків: Торнадо, 2001. — 352 с.
9. *Мадіссон В. В., Шахов В. Л.* Сучасна українська геополітика. — К.: Либідь, 2003. — 176 с.

10. *Мацко А. С.* Міжнародне право: Навч. посіб. — К.: МАУП, 2003. — 216 с.
11. *Нартов Н. А.* Геополитика: Учебник. — М.: ЮНИТИ, 1999. — 359 с.
12. *Сравнительная политика. Основные политические системы современного мира / Ред. Бакирова В. С., Сазонова Н. И.* — Харків: ХНУ, 2005. — 592 с.
13. *Тихонравов Ю. В.* Геополитика: Учеб. пособие. — М.: Инфра-М, 2000. — 269 с.
14. *Трохимчук С. В., Федунь О. В.* Політична географія світу: Навч. посіб. — К.: Знання, 2007. — 422 с.
15. *Троян С. С.* Порівняльні політичні системи сучасності: Навч. посіб. — К.: НМЦВО, 2003. — 266 с.
16. *Черкасов А. И.* Сравнительное местное управление: теория и практика. — М.: Форум; Инфра-М, 1998. — 160 с.
17. *Чиркин В. Е.* Государствоведение. — М.: Юристъ, 1999. — 400 с.
18. *Экономическая, социальная и политическая география мира. Регионы и страны / Под ред. С. Б. Лаврова, Н. В. Каледина.* — М.: Гардарики, 2002. — 928 с.

Додаткова

19. *Анцелевич Г. А.* Международное морское право: Учебник. — К., 1998. — 245 с.
20. *Арон Р.* Мир і війна між націями. — К.: Юніверс, 2000. — 688 с.
21. *Бабурин В. Л., Мазуров Ю. А.* Географические основы управления. Курс лекций по экономической и политической географии: Учеб. пособие. — М.: Дело, 2000. — 288 с.
22. *Бжезінський З.* Велика шахівниця. Американська першість та її стратегічні імперативи. — Львів: Лілея-НВ, 2000. — 236 с.
23. *Блїй де Г., Муллер П., Шаблій О.* Географія: світи, регіони, концепти: Пер. з англ. — К.: Либідь, 2004. — 740 с.
24. *Бруз В. С.* ООН і врегулювання міжнародних конфліктів. — К.: Либідь, 1995. — 111 с.
25. *Валевський О. Л., Гончар М. М.* Структура геополітичних інтересів України. — К.: 1995. — 99 с.
26. *Врублевський В. К., Хорошковський В. І.* Український шлях. Начерки: геополітичне становище України та її національні інтереси. — К., 1997. — 426 с.
27. *Гаджиев К. С.* Введение в геополитику: Учебник. — М.: Логос, 2000. — 432 с.

28. *Гаєвський Б. А.* Сучасна українська політологія: Навч. посіб. — К.: МАУП, 1999. — 268 с.
29. *Гантінгтон П. С.* Протистояння цивілізацій та зміна світового порядку / Пер. з англ. — Львів: Кальварія, 2006. — 747 с.
30. *Гідон Г.* Нація і держава. Новий підхід до етнічних конфліктів та обмеження суверенітету. — Львів: Просвіта, 1997. — 136 с.
31. *Дергачов В. А.* Геополітика. — К.: ВИРА-Р, 2000. — 448 с.
32. *Демони миру і боги війни.* Соціальні конфлікти посткомуністичної доби. — К.: Політ. думка, 1997. — 495 с.
33. *Дмитрієв А. І., Муравйов В. І.* Міжнародне публічне право: Навч. посіб. — К.: Юрінком Інтер, 2001. — 479 с.
34. *Дністрянський М. С.* Україна в політико-географічному вимірі. — Львів, 2000. — 310 с.
35. *Дорошко М. С.* Країнознавство. Країни СНД: Навч. посіб. — К.: МАУП, 2007. — 286 с.
36. *Зіллер Ж.* Політико-адміністративні системи країн ЄС. Порівняльний аналіз. — К.: Основи, 1996. — 420 с.
37. *Етнополітична карта світу XXI ст.: Методичний та предметний коментарі / П. Жук, Н. Мазур, Р. Соломонюк, Р. Турчак.* — Тернопіль: Мандрівець, 2000. — 240 с.
38. *Колосов В. А.* Политическая география. Проблемы и методы. — Л.: Наука ЛО, 1988. — 190 с.
39. *Кресіна І. О., Перегуда Є. В.* Парламентські вибори в Україні: правові і політичні проблеми. — К.: ІДП, 2003. — 368 с.
40. *Кухта Б. А.* З історії української політичної думки: Навч. посіб. — К.: Генеза, 1994. — 368 с.
41. *Лебедева М. М.* Политическое урегулирование конфликтов: Подходы, решения, технологии. — М.: Аспект Пресс, 1997. — 272 с.
42. *Международное право: Учебник / А. Н. Талалаев, Г. И. Тункин, Л. Н. Шестаков и др.* — М.: Юрид. лит., 1999. — 560 с.
43. *Международное право: Словарь-справочник / В. Н. Додонов, В. П. Панов, О. Г. Румянцев.* — М.: Инфра-М, 1997. — 368 с.
44. *Международные организации системы ООН: справочник.* — М.: Междунар. отношения, 1990. — 192 с.
45. *Мокляк Н. Н., Перепелица Г. Н., Фареник С. А.* Феномен военно-политического конфликта в современной этнополитической ситуации. — К., 1995. — 160 с.
46. *Перепелица Г. М.* Конфлікти в посткомуністичній Європі. — К.: НІСД, 2003. — 432 с.
47. *Політична система України: особливості становлення, тенденції розвитку: Навч. посіб. / І. Ф. Курас, Ф. М. Рудич, Р. В. Балабанов та ін.* — К.: Парламент. вид-во, 2002. — 328 с.
48. *Права человека и вооруженные конфликты / Отв. ред. В. А. Карташкин.* — М.: Норма, 2001. — 384 с.
49. *Романюк А.* Порівняльний аналіз політичних систем країн Західної Європи: Інституційний вимір. — Львів: Тріада плюс, 2004. — 392 с.
50. *Социально-экономическая география зарубежного мира / Под ред. В. В. Вольского.* — М.: Крон-Пресс, 1998. — 592 с.
51. *Соціально-економічна географія України: Навч. пос. / За ред. О. І. Шаблія.* — Львів: Світ, 1998. — 608 с.
52. *Тимченко Л. Д.* Международное право. — Харків: Консум, 1999. — 528 с.
53. *Україна в сучасному геополітичному просторі: теоретичний і прикладний аспекти / За ред. Ф. М. Рудича.* — К.: МАУП, 2002. — 488 с.
54. *Циганкова Т. М., Гордєєва Г. Ф.* Міжнародні організації. — К.: КНЕУ, 2001. — 340 с.
55. *Чекаленко Л. Д.* Зовнішня політика і безпека України. Людина — Суспільство — Держава — Міжнародні структури. — К.: НІПМБ, 2004. — 352 с.
56. *Чекаленко Л. Д.* Дипломатія. Україна в системі міжнародних відносин. — К.: МАУП, 2007. — 176 с.
57. *Чиркин В. Е.* Конституционное право зарубежных стран: Учебник. — М.: Юристь, 1997. — 567 с.
58. *Чиркин В. Е.* Основы сравнительного государственоведения. — М.: Артикул, 1997. — 352 с.
59. *Чудаков М. Ф.* Конституционное (государственное) право зарубежных стран. — Минск: Харвест, 1998. — 784 с.
60. *Шаблія О. І.* Суспільна географія: теорія, історія, українознавчі студії. — Львів: ЛНУ, 2001. — 744 с.
61. *Шаповал В. М.* Конституційне право зарубіжних країн: Підручник. — К.: АртЕК; Вища шк., 1997. — 262 с.
62. *Шаповал В. М.* Державний лад країн світу. — К.: УЦПС, 1999. — 320 с.
63. *Эндрейн Ч. Ф.* Сравнительный анализ политических систем: Пер. с англ. — М.: Инфра-М; Весь мир, 2000. — 320 с.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	3
Тематичний план дисципліни “Політична географія (політична географія світу)”.....	4
Зміст дисципліни “Політична географія (політична географія світу)”.....	5
Теми контрольних робіт.....	10
Питання для самоконтролю.....	11
Список літератури.....	14

Відповідальний за випуск *А. Д. Вегеренко*
Редактор *О. М. Коваленко*
Комп’ютерне верстання *А. М. Голянда*

Зам. № ВКЦ-4280

Формат 60×84/₁₆. Папір офсетний.
Друк ротатійний трафаретний. Наклад 30 пр.
Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП
ДП “Видавничий дім “Персонал”
03039 Київ-39, пр. Червонозоряний, 119, літ. ХХ
*Свідоцтво про внесення до Державного реєстру
суб’єктів видавничої справи ДК № 3262 від 26.08.2008*